

K R E S Ť A N

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.
Na pol roka — — — — 1 " — "
Na štvrt roka — — — — " 60 "

Jednotlivé číslo 4 kr.

Zodpovedný redaktor :

Dr. JOZEF JANDA.

Redakcia a vydavateľstvo : Budapest,
VIII. ker., Józsefkörút 35.

sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku je
10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Jeho veličenstvo kráľ náš na poľovačke v Gödöllöve.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznesených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

Stoličné volby.

V čiaske ctených čitateľov nášeho milého „Krešťana“, ktorý je nám v duševnom ohľade to, čo je studnička s čerstvou vodou na poli v horúčosti pracujúcim žižnivým robotníkom, zabiera sa najviac s roľníctvom; a tak vie, že keď si už pole jedná žltý kabát t. j. blíži sa v každom opatrnom hospodárskom dome robí sa príprava k žnivu. Predovšetkým zvláštna pozornosť venuje sa kose a k nej patriacim veciam (rekvisitom). Všetko sa pekne, rúce povynáša zo skryšov, poobzerá ponapráva a poklepe sa zahrdzavená spomenutá pani kosa.

Drahí spoluobčania vrele milovaní bratia! Blíži sa i nám žatva na poli duševnom. Pred dvermi sú volby do výboru stoličného — do bizottmányu. — Z tej príčiny aby z vás niektorý zle nekosil nepočul nejakého tatára a ho do stodoly stoličnej nezaviezol, zaumienil som si s ním maličkú prípravu urobiť a mu perom mojím v týchto riadkoch mlatfom ľudovej strany poklepať kosu jeho rozumu a srdca. Mlatfom hovorím tej strany, za ktorú žiť a mreť; ktorej zásad sa rukami a nohami krčovitě držať je svätou povinnosťou jedného každého, komu blahobyť, a rozkvet cirkve a vlasti na srdci leží. A to preto, pretože len tá strana je na prvšom mieste tým prenikavým balsamom a tou mocnou liečivou bylinou, ktorou nesčíslné rany nášeho politického života zahojené byť môžu.

Nech nik nehovorí o mne, že preháňam vec, a že každá líška svoj chvôst chváli. Veď iba ten, ktorý ma beľmo liberalismu na očiach, nevidí, že ľudová strana, ač práve žije ešte len roky detinstva, už obrovské výsledky prekázať môže. Mladá je na roky, však ale stará na skutky. V krátkosti vyplnila časy mnohé.

Preto nepočúvaj človeče sladké slovička kadeakých pisárikov, bez krstného listu, s vrchovatým nosom a bachrikových nôh.

Nie veru, ani vtedy keď by jedno každé bolo mädom poliate a v zlate zakrútené. Never márnym sľubom okolného (notára), neboj sa

strašnej hrozby služného; nepopuť uplňlivej prosbe rychtára. Ale vyvoľ si človeka, o ktorom vieš a istý si, že má modzgy a srdce ukrutné o kúzni (šmikni) ľudovej strany. Keď nemáte a najst nemôžete učeného; nezávid hodnosť spolukamarátovi, ktorého plecá hreje a kyrje taká istá haliena ako tvoja. Ustúp prosím ťa k vôli pokoja a víťazstva. Nech nám neidú voly veci našej jedon „ča“ a druhý „k sebe“. Neroztraťte si ľudia dobrí hlasy, lež bojujte so spojenými sylami. Usneste sa, že na toho, alebo toho budete hlasovať. Pamätajte, že jako zlí výborníci obce zle riada obec, tak zlý výbor stolice zle riadí stolicu. K tomu dnes politika týka sa i viery a mieša sa do nej. Nasledovne Bože svätý, chraň aby znely niekde tie a tým podobné slová „nech sa robí čo chce;“ „parom ma tam po ňom“ „ja sám i tak nič neurobím“, „to všetko je daromné;“ lež sa k volbe čo hneď štvornožky. Pravda nie preto ani za to, aby sa človek aspoň za darmo napil v ten deň, ale preto žeby si troška spomohol a urobil krok k vyslobodeniu z otroctva liberalismu. Bo ej bratku keď žmúriš na liberálov a vôz im tiskáš, veď, že horkoľazko zaplatíš ty ten deci, ktorý ti podáva mačovská ruka tatára. Leje sa a bude sa liať pot s tvári tvojej, preto, že sa lial špiritus dolu hrtanom zo štedrosti liberálov za peniaze tvoje.

Následkom čoho teda ešte raz prosím, volám k volbe a to s čistým úmyslom a srdcom plapolajúcim ohňom za vec svätú.

Na miesto volebné odporúčam prísť v hrbke v kažej obci, tam tak zostať a ísť k hlasovaniu. Ustanoviť sa zavčasu. Volba sa má síce započat o 9. hodine; kde ale vežových hodin niet tam hodiny predsedy určia čas. Dľa ktorých nekedy potom veľmi všas bije deväť hodín. Zo skúsenosti hovorím.

Kartičky prijatť treba len od svojich ľudí; tie si nedať premeniť, tým menej potrať. To je prísne zakázano. Na toľko, že keď to urobí úd hlasy odebierajúceho výboru, keď ale

niekto iný jedno ročného žalára sa vinným stane — pravda že v liberálnom Maďarorságu sotva — keď sa protest pod osem dňami zadá. Dôverníci (bizalmi tagok) nech sú chlapi od päty do hlavy tí sa musia zmužile držať. Keď spozorujú, že je niečo neni v poriadku, hneď o tom dvoma svedkami podpísaný protokoll hore vziať a ten potom pod 14 dňami ku tak zvanému (megyei igazoló bizottságu) zaslať. Keď aj pravdy nedojdete, nič za to. Docielite tým aspoň to, že deti vaše budú vedieť, akí divosi bývali jednúc v tej krajine.

V deň volby nezaškodí k vôli tak svätej veci sa i popostiť. Ponevác práve v obed páchajú liberáli proti ktorým čo sa huncútstva týka, je ešte i stará mať starej matery črta len dnes uliahnutý nevinný baránok. Nedať nič, na jich svedomitosť; neveriť im odvolávajúcim sa na statočnosť. Oh poznáme ju i z vonku i z dnu a vieme, že sa dá nahať ako gumma. Preto na tom stáť, aby sa volba bez pretrhnutia viedla; alebo dobre ísť si zajesť ale „urnu“ zapečatiť pečatami“ a izbu zamknúť. Dúverníci ďalej nech majú menoslov voličov pred očima a usilovne a pozorne si značia kto hlasoval. Ponevác len tak potom budú môcť vedieť, zdáľiž pán predseda nebol tak láskavý do urny nejako nasypať kartičiek, ovšem že nie našich, a poviesť viac hlasov oddaných. Kto vie ešte nejakú radu dobrú hodnú groša, nech ju povie. Ja len už tú dám tým bojazlivým zajacom, ktorí nemajú smelosti počuvnúť hlas svedomia, ktoré im inšie nakladá, ako služný, takú kartičku čistú si zaobstaráť, akú majú tatári, na tú potom napísať meno kandidáta ľudáka, a tú podať. Vôbec odporúčam také isté kartičky potrebovať aspoň čiastočne, ako nepriateľ a narobiť dobrej vole predsedovi. Tak sa stalo pri jednej volbe vo Spiši. Predseda vidiac kartičky barvy svojej strany, kochal sa tou sladkou nádejou, že tu ide všetko skvele, bol vám čo najvládnejším a spravodlivejším, iba pri čítaní vyvalil oči ako vol, a pozeral ako teľa na nové vráta. Urobme si i mi niekedy žart. Prečo nie. Koniec robim i ja mojemu článku a len ešte to vám privolávam. Hore sa bratia! Novú krev do žíl, frišné srdcia pod prs a úprimné smýšľanie do hlavy. Ne-

zúfajte, lež úfajte! Faleš len do času. Do času i larva liberalismu. Keď pod zástavou ľudovej strany silne pevne stáť budete, tak istotne príde a udre ťa prešťastná hodina, v ktorej sa panovaniu tatárom na umieračku zazvoní a my si rozpílime hrubé ohnivá ťažkej refaze, už do tela vžratej, do ktorej, žiaľ Bohu zavila nás vlastná lenivosť, nedbalosť a ľahostajnosť.

Martin D k,
administrátor.

POLITICKÉ CHÝRY.

Sústredná pisáreň ľudovej strany ne-
nachádza sa už od 3. mája tam, kde predtým bola; kto by jej chcel písať, pod týmto nápisom to musí činiť: *A néppárt országos központi irodája Bpest, VIII. Józsefkörút 35. (I. em. 2. ajtó).*

Terajšie polozenie v našej ríši. U nás nedejú sa veci dľa chuti ministerpredsedu Bánffyho. Dni a dni trvala dohada o dennom poriadku, kedy sa má začať, pojednávať idemnitný zákonný návrh. Vláda totižto pýta idemnitú, to jest, aby behom prvých štyroch mesiacov budúceho roku dľa starého rozpočtu mohla šafáriť. Čo ale ľavičiaci nechcú povoliť, ponevác — jako ich viac v snemovni vyslovilo — vláda z mnohých príčin nezaslúži to, ponevác je to výrazom dôvery. Teraz už vyhrážajú sa mamelucké časopisy tatárske, že budú nové volby, že sa dá košík na ústa ľavičiakov atď. Preto ale ľavičiaci tak ľahko nepopustia, a keď už bude i po dohode o dennom poriadku, nastane zas dohada o idemnitnom zákonnom návrhu, ktorý aby sa čím skorej začal pojednávať, vláda to už za veľmi potrebné považuje. Vláda veľmi chybila, že behom týždňov nedala práce krajinskému snemu, ktorý teraz dobrú výhovorku má, že keď vládne nebolo vtedy pilno; prečo by bolo ľavičiactvu teraz pilno. Ináče čo sa vyrovnania a kvóty týče, teraz je ticho, lebo tá vec zaoberať snemové odbory k tomu cieľu sostavené a zvolené.

Volba. Vo vajdahunyadskom volebnom okrese 24. okt. bola volba, ktorá taký koniec vzala, že jednohlasne bol zvolený mameluk barón Georg Szentkereszty, bývalý hl. župan huňadskej stolice.

Veľký nepokoj je v Rakúsko-Uhorsku, ponevác jeden štátom do Indie vyslaný lekár, aby tam študoval chorobu moru, so sebou doniesol bacilly tejto choroby, ktoré vo Viedni dosť nepozorne skúmal, tak, že jeho sluha zomrel, po čom ale i sam ten lekár bol morom usmrtený; teraz ale jedna mníška a jedna opatrovnica je chorá. Veľmi sa boja nielen ľudia, ale i vrchnosti, že sa táto hrozná choroba da-jako roznesie. Tak v Budapešti, jako i vo Viedni veľké prípravy sa činia, aby sa zamedzila cesta tejto hroznej chorobe. Priateľ židov dr. Nothnager profesor doposiaľ ani počut nechcel o mníškach milosrd-

ných, teraz ale, keď je nebezpečenstvo najbližšie, on sám pýtal ich do tej nemocnice. Tieto doopatrovali aj dra Müllera, ktorý v more zomrel.

Pokoj medzi Španielskom a Amerikou kedy sa stane obapolnou smluvou, ešte vždy sa nevie. Veľa prekažiek mu stojí v ceste. Výbor k vypracovaniu podmienok pokoja zostavený veľmi pomaly pokračuje v práci na seba sverenej. Členovia výboru nemôžu sa dorozumeť a usnieť. Španielsko žiada, aby Amerika prevzala dlžobu ostrova Kuby, vtedy vraj väčšiu časť jej prepustí z ostrovov Filipových. Lenže Amerika ani počuť nechce o tomto; tým menej, pretože tie dlhy netýkajú sa ostrova, lež Španielska, ktoré tie peniaze na také veci strovalo, ktoré protivia sa záujmom ostrova Kuby. Španielsko vyslovilo, že nenie v stave tie dlhy platiť, a jestli by nátlak nepremožiteľný bol, pošle proti tomu namerený prípis všetkým veľmociam.

Nástupca † rumunského arcibiskupa.

Sotva zatvoril oči na večnosť nebohý rumunský arcibiskup uhorských starovercov Miron Román, a už sa začaly kombinácie. V istom vidieckom časopise už vyslovila vláda svoju žiadosť. Riadky toho vidieckeho časopisu nasledovne znejú:

V smerodajných kruhoch veľmi rádi by to mali, keby sa dostal na čelo staroverskej cirkve v Uhorsku Jozef J. Goldiš, veľkovaradinský kňaz a krajinský vyslanec. Goldiš je súci na tento vysoký stav pre vzdelanosť, vynikajúce schopnosti svoje, s inej strany ale jeho osoba je rukojemstvom, že záležitosti cirkve od-tisne na priestor duchovného života a tak podporovať môže pokrok a prospech cirkve. Vláda celý svoj vplyv použije, aby svojho kandidáta previedla.

Jako ľudový denník „Alkotmány“ píše, vláda darmo by sa vystavila v tejto veci, pretože rumunská cirkev Goldiša ani na toľko nemiluje, na koľko milovala nebohého Mirona Romána. Rumuni vôbec po takom čnostnom a vzdelanom mužovi tužia, ktorý z ohľadu politického v záujme žiadneho smeru nevystavil sa doposiaľ.

Francúzska vláda buchla. Snemoveň krajinských vyslancov mala 26. okt. zasadnutie vo Francúzsku. Minister obrany Chanoine začal rečníť, vysloviac, že skladá ministerskú hodnosť, lebo v Dreyfussiadie schvaľovať musí jednanie predchodcov. Návrh Brissona (ministerpredsedy) odmrštený bol. Ministerstvo zažakovalo. Vo Francúzsku je ľud veľmi pobúrený. Veľmi sa obávajú vážni muži politikkej víchrice, ktorá veľmi ľahko podkope terajší poriadok jestvujúci. Na ulicach hl. mesta demonstrácie boly, pri ktorých slyšať bolo: Nech žije cisár, nech zhnú židia. Že priateľ Dreyfussa ministerpredseda tak chytró buchne, to sa ľahko dalo previdieť, Rusko tiež sa teší jeho buchnutiu, pretože auktorita vojska tiež veľmi trpela pod ním od liberálov.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

Zasadnutie 20. okt.

Géza Polónyi veľmi vtipne ale aj ostro česal Bánffyho. Medzi iným povedal, že doposiaľ Wekerle bol posledným ústavným ministrom. Neodvisliacka strana všetky prostriedky musí použiť, aby hatila Bánffyho vo vladarení. Zas stojíme pred novým provisoriumom, dľa snemových stanov vláda by mala svoje miesto opustiť. Kvótu toľkú mali by sme platiť, v jakéj miere je zastúpené Uhorsko u vojska a v diplomacii. Vláda vôbec nechce zradiť svoj úmysel (Výkriky: To je komedia). On je presvedčený, že vláda i to vie previesť, aby sa do snemovne vyslancov pri najbližších voľbách ani jeden neodvisliak nedostal; lenže neodvisliaci budú mať o to starosť, aby nevedla terajšia vláda tie najbližšie voľby. Jestli vláda vopred nesdelí svoje stanovisko v otázke kvóty, vtedy nič sa nebude pojednávať. Bánffy ani len vôle nemá zastáť práva národa, tedy zákonodarstvo musí byť dost silné oslobodiť krajinu od takej vlády. Vláda nezachováva zákony a nohama šliape po nich. Tá väčšina, ktorá hlasovaním dopraje vláde idemnitú, zasluží, aby odohnatá b. la. Na konci rečil vyslovil, že neprijme denný poriadok. — *Ferdinand Horánszky* zatiaľ neprijme denný poriadok, zakaiaľ vláda na javo nedá svoje plány. Nerád sa ohlásil, lebo to je trápenie tam rečníť, kde sa ústavnosť notama šliape. Nežiada slyšať ministerpredseda, ktorý až sa tak potí, keď krátku reč musí držať (smiech). Vláda obyčajne nepravdu hovorí. Keď nemôže mlčať, zapiera. Vláda nezadržala v tom slovo, čo slúbila. Potom podrobne rozobral reči rakúskych ministrov. L'utuje ministra financií, že chodí do školy ministerpredseda, ktorý mlčí, bäs sa tie najvážnejšie dôvody uvádzajú. Čo sa držania slova týče, nemá dôveru k vláde. Zvedavý je; kam polezie ten vôz, ktorého opraty ministerpredseda má v ruke. Idemnita je otázka dôvery a nie financií. On by už rád chrbát obrátil politike; že sa ohlásil, k tomu ho len povedomie povinnosti prinutilo; denný poriadok neprijal (Zvučné éjnenovanie a schvaľovanie). Herský ľudák *Major* celkom ináč smýšľali, jako teraz; zvlášte čo sa samostatného colného územia týče. Po dlhšej vtipnej reči, v ktorej dokázal nedoslednosť vlády, medzi zvučným schvaľovaním ľavičakov vyslovil, že denný poriadok neprijme.

Zasadnutie 22. okt.

Nepokojné zasadnutie mala snemoveň krajinských vyslancov pod predsedom Deziderom Szi ágyim. Štyri interpellácie boly oznámené. Prvým rečníkom bol člen národnej strany Juho Sághy Čudoval sa, že Széll chytil sa na zastávanie a ospravedňovanie falošných fglav politických Bánffyho. To vraj nenie príkladné jednanie. *Gajari* (G.) navrhoval, aby sa idemnitý návrh nie v pondelok, lež v útorok začal pojednávať, mysliac si, že dotiaľ len príde sa na koniec pojednávania denného poriadku. *Polonyi* ale tvrdil, že prv musí pojednávať sa rozhodnutie predsedy; tedy i dľa iných vyslancov najprv na návrh predsedy sa muselo hlasovať. *Predseda* ale žiada, že *Gajari* navrhovaná zmena aby sa razom s návrhom predsedy pojednávala. *Horánszky* opierajúc sa na stanovy domu, žiada,

aby sa tá zmena prv vytačiť nechala a každému vyslancovi aby sa jeden odtisk ušiel. Pravá strana nepokojná bola, ľavičiaci ale éljenovali. Rozhorčená dohoda nastala medzi liberálmi a ľavičiakmi. Konečne 20 vyslancov menovite žiadalo hlasovať na to, či sa má Gajáriho návrh vytačiť nechať alebo nie. Ľavičiaci aj na to žiadali menovite hlasovanie, či sa má pojednávanie pretrhnúť; spolu vraj to hlasovanie nech sa odloží na pondelok. Vo veľkom kriku Pišta Tisza chcel rečniť, lenže ľavičiaci pretrhovali ho výkrikami: Ticho budz, sadni si, čo chceš? atď. — Nasledovaly interpellácie. Etmud Barta interpeloval v záležitosti požičky železníc v Bosne. Ladislav Rátkay interpeloval v záležitosti nadužívania toho práva, dľa ktorého do prenajmu sa dáva daň od vína. — Ján Asbóth pýtal sa ministra vnútra, čo bude robiť, aby sa mor z Mezopotanie lekármi do Viedne doprataný do Uhorska nedostal? Neodvislý vyslanec Hentaller pýtal sa ministra, či na seba príjme v tejto veci zodpovednosť? Minister Percel na obidve otázky takú odpoveď dal, s ktorou nebol spokojný ani jeden z tých, ktorí interpelovali. Liberáli na väčšina ale, jako aj inokedy vždy a v každej záležitosti, tak i teraz kývla hlavou, že ministrova odpoveď výborná bola

Zasadnutie 24. októbra.

Pod predsedom Szilágyim hneď na začiatku zasadnutia námietku mal dr. Géza Polónyi proti zápisnici. Ľavičiaci žiadali, aby sa menovite hlasovalo, či sa majú námietky Polónyho do zápisnice dostať, lebo nie. Liberálni väčšina premohla ľavičiskov, zápisnica bez zmeny bola uhodnovernená. Po odbavení viac menších záležitostí nasledovalo menovite hlasovanie na návrh Gullnera, dľa ktorého dohoda o dennom poriadku pretrhnúť sa má do hlasovania, ktoré v pondelok sa má stať. To už i tak sa stalo, preto ale hlasovalo sa. 260 vyslancov nebolo prítomné. Odmrštený bol aj návrh Horánszkeho. Ešte aj Kubik chcel prehovoríť o stanovách domu, ale z ohľadu na iných rečníkov odstúpil. A pád Szentivány povedal, aby sa ukiazal minister financií a vypučil prsá (Výkriky: ktorých nemá). Vláda darmo čaká dôveru od ľavičiacov, keď troma millionami, bodákmi, nezákonnosťou a četníkmi previedla voľby. Potom povedal, že neprijme denný poriadok. Mameluk Koloman Orley navrhoval zmenu k dennému poriadku. Obviňuje ľavičiaciactvo, že hatí zákonodárstvo v práci. Jeho návrh tak znel, že idemnitný zákonný návrh aby sa v najbližší robotný deň začal pojednávať po hlasovaní na denný poriadok. Páder navrhoval, aby sa tento návrh Orleyho nechal vytačiť a rozdať medzi vyslancami. Sluha prosil snemoveň, aby zajtra mohol držať svoju reč. Predseda prosil vyslancov, aby vyhoveť tej žiadosti; čo sa i stalo. Tedy i na druhý deň sa len pokračovať bude v dohode o dennom poriadku.

Zasadnutie 25. okt.

Herský ľudák Štefan Rakouszky na otázku vzal ministerpredsedu, že inkompatibilné úrady ešte vždy mnohí majú, a vraj k tomu cieľu zostavený výbor ešte nič nevykonal. Počtuchal aj Štefa Tiszu. Albert Barabáš navrhoval, aby sa návrh Orleyho vytačiť nechal. Szilágyi oznámil, že sa to už stalo. Štefan Sluha tahal niť dohady o dennom poriadku. Na oči vyhodil vláde volebnú zlosť, prenasledovanie a to, že za dva roky len 342 zasadnutí mala snemoveň krajinských vyslancov. Potom do ruky vzal zákon 1867/XII. a tvrdo capol vláde o hlavu tieto slová:

Bože Uhrov poraz tvrdou rukou pomsty tých, ktorí nezachovávajú tento zákon. Zväčšovaním nepokoja a podporovaním otroctva nenie možno spravovať národy. Terajšia vláda k povstaniu vedie rárod; terajšia vláda spravuje proti Bohu, zákonu a statočnosti. (Zvučné éljenovanie a čapkanie). Neodvisliak Julo Lukáč napadol Gajáriho, ktorý nielen smiešne ale aj neskromne obviňoval ľavičiaciactvo, že obštrukciu robí. Potom sa pýtal vlády, kde sa luhá, či vo Viedni, alebo v Budapešti? Volby šibalstvom nazval. Domovník jeho chýže vraj stojí toľko, čo liberálni páni. Szilágyi mu odňal právo rečenia. On sa pýtal, prečo? Lenže ľavičiaci prosili zatvorené zasadnutie, v ktorom veľmi ostro napádali Bánffyho. Ivánka povedal, že tak často hovoria o vláde, že luhá, nech sa tedy očistí vláda. Bánffy povedal, že zatvorené zasadnutie nemá miesta, na čo mu Zmeškal odrekol: To je bezočivosť. Potom nasledovalo otvorené zasadnutie, v ktorom interpeloval ľudák Fraňo Buzáth v záležitosti moru viedeňského. Minister vnútra Percel ale povedal, že nebezpečnosť nenie také, jako si to mnohí predstavujú.

Zasadnutie 26. okt.

Bez dohady bola uhodnovernená zápisnica pod predsedom Szilágyim. Ministra uhorského nebolo vnútri, keď ukrutne začal vládu česať Julo Vározy Bahno hriechov je vraj tou kolískou, v ktorej kolisali vládu. Opísal voľby uhorské. Vláda nezaslúži dôveru, a preto treba ju hatiť v účinkovaní. O pol druhej prosil ho Polónyi, aby dokončil reč, lebo on chce interpelovať. Ku konci reči pri každej vete éljenovali neodvisliaci. Jeho vraj poverili voličia, aby dozeral na podlost vlády. Na konci vyslovil, že neprijme denný poriadok. (Zvučné éljenovanie. Vyše troch hodín rečnil. Na konci zasadnutia interpeloval Polónyi, že v krajine sv. Štefana Chorváti poradu držali o založení krajiny slovanskej, a o zmene uhorskej hranice.

Prosba.

Z toho, že už od mnohých týždňov nikto sa neponosoval na expediciu Kresťana, uzavieram to, čo som slúbil, že koniec spravím všetkému neporiadku. A tak celkom pokojne môžu sa obrátiť k expedícii všetci tí, ktorí na Kresťana chcú predplatíť.

Prosím tedy všetkých tých, ktorí ešte nezaplatili, alebo predplatíť chcú, aby to čím skorej učinili, že by nebolo prekážky v expedovaní. Aj na to prosím ctených čitateľov Kresťana, aby získali čím viac predplatiteľov, lebo časopis tým je lepší, čím viac je predplatiteľov.

Aby ale človekovi čím skorej čím viac predplatiteľov podarilo sa získať, to nežiadam preto, abych bohatým sa stal, lež preto, abych Kresťana čím lepšie rozšíril, lebo však už som viac krát povedal že ani krajciar si nepodržím, lež bude-li jaký-taký choseň, to na ľudové cieľe obrátim, čili do pokladnice ľudovej sústrednej písarne sa to dostane.

Tým, ktorí mi titule a nápisy poslali, srdečne ďakujem, a tým udaným pánom som už poslal Krestana na ukážku.

Znovu úctive a ponížene prosím priateľov dobrej veci, aby Krestana čím horlivšie rozširovali. S úprimnou úctou

V Budapešti, 8. októbra 1898.

Ján Molnár,
pápežský prälát, ľud. vyslanec.

Náš Kalendár!

Ponevác kalendár potrebný je každý deň v každom dome, sme si za povinnosť držali, cteným čitateľom a priateľom „Krestan“-a taký kalendár dať do ruky, ktorý súc celkom plný ducha kresťanského, ducha toho, ktorý vrele a obetovne zastupuje „Krestan“ a pre ktorého ducha redaktori a spisovatelia „Krestan“-a už mnohé pokuty peňažné a mnoho väzenia trpeli. Vydali sme tento náš kalendár pod menom:

„Sv. Štefanský Kalendár,“

ktorý o týždeň vyjde z tlače a bude k dostaniu v tlačiarňi „Sv. Gerharda“ v Budapešti, VIII. Práter-ulica číslo 44.

Náš kalendár obsahuje všetko, čo duša kresťanská veriaci požiadovať môže, zvlášte jesto v ňom mnoho čítania a potešenia vzdelanému, ako aj jednoduchému obecnstvu, tak aj poučenia a osvietenia v domácich a gazdovských okolnostiach; okrem toho ozdobuje náš kalendár veľa obrazov kresťanského ducha.

Cena jeho je 40 kr.; a už čo chvíľa je k dostaniu, preto úctive prosíme našich ct. čitateľov, aby si nezaopatřili druhý kalendár od takých vydavateľov, ktorí neslúžia duchu kresťanskému, ale len gšeftu.

Vrele odporúčame náš kalendár vebným pánom duchovným a ct. pánom učiteľom, a prosíme ich, aby ráčili náš kalendár, tojest „Sv. Štefanský Kalendár“ rozširovať.

Kresťanská služko, pozor!

Rád bych ti nečo povedal, čo sa tvojím pánom nebude ľubiť, obzvláštne keď nejsú z našej viery a z nášeho kmeňa. — Priblížilo sa Všetech Svätých — tvoja pani veľkomožná dobre začíná s tebou zacházať, lebo badá, že si druhé miesto budeš hľadať. Mnoho si u nej

pracovala; nemala si pokoja ani vo sviatok; ľazko ti to padlo, keď si videla druhé služky do kostolaísť, a ty si musela do hrncov pohľadať, a malého Kobina a Sámína obliekať a ošváriť. Nuž včul nastáva zase nový služebný rok; — čo, zas ostaneš na starom mieste? Rozmysli si to! — neni to pekne, keď znovu pristaneš na to staré otroctvo! Ešte aj to ti musím pripomenúť, že sv. cirkev má starodávny zákon, ktorý zakazuje kresťanom u židov slúžiť. Aj to ti poviem, čo napísal nebohý dedič trónu Rudolf v tej knihe, kde svoje cestovateľské zkúsenosti vypráva. O ruthenských židoch takto tam stojí: „V mestách bydlí jakžto jediný a samostatný pán — žid, ten opravdivý hebrejčan v dlhom kaftáne, s prstenkovými vlasami a dlhou bradou. Aj na dedine sa už začína zmáhať. L'ud roľnícky na vnivoč donáša a dá sa potom od neho obsluhovať. — Mám to ufanie, že prijmeš moju radu a povieš to aj druhým služkám.“

Alebo snáď nemieniš už v svojom krají ostať, lež nekam do mesta ťa čosi tiahne; myslíš si: tam lepšie je, tam budem mať väčšiu slobodu, rodičia ma nebudú môcť ustavične karhať; tam môžem miesto sedliackych šiat topánky a širák nosiť s veľkými krýdlami. Tak sa ti teda do mesta bereš. A jako to tam bude? Ja neviem. Ale ti poviem, jako to obyčajno býva: Keď sú služby Božie, nepustia ťa do chrámu, a keď ťa aj nekdy pustia, tiež ťa nepojdeš. Tu i tam postávajú po ulici vojaci, ktorí ešte nemajú frajerku a hľadia po tých, ktoré samotné idú po ulici. Jedno dve slová, a aj ty budeš mať svého; ostaneš ľahkou partékou a radšej budeš na promenádu chodiť, jako pri modliacej knižke sedieť.

Snáď aj to sa stane, že tvoj pán, obzvláštne keď je žid, nedrží mnoho na 6. prikázanie — alebo sa dostaneš k nejakému ľahkomyselnému vdovcovi — či tu všetko v poriadku pojde? Sotvaj. — Stavil bych sa, že po čase domov prindeš, a maminka bude kmotru hľadať a dlho bude hľadať, než volakoho najde. Alebo tam v meste ostaneš, pojdeš do findlhausu a obec bude platiť.

Hľa to môžeš získať za ten väčší plat! Prijmi radu a buď kresťanskou služkou! J.K.

Upozornenie.

Upozorňujeme a prosíme ctených čitateľov „Krestana,“ aby nesadli na lep bezočivým jednatelom a nedali si natisnúť taký kalendár, čo neni ducha kresťanského.

Ako vlani, tak i teraz vydáme

Veľký „Kresťanský Kalendár ľudovej strany,“

ktorý je obsahu veľmi zaujímavého, aj čítania je v ňom veľa, tiež i obrazov je v ňom hodne. Tento kalendár musí sa dostať do každého domu veriacieho a neodvislého.

Cena jeho je 30 kr. O 1 týždeň vyjde z tlače. K dostaniu je pod nápisom: Ernest Walter, v Budapešti, Práter ulica číslo 44.

Veľmi ho môžeme odporúčať velebným pánom duchovným a ct. pánom učiteľom, aby ten kalendár rozširovali a skrze to i zásady ľudovej strany rozsievali.

O sporiteľnosti.

Obdivujeme my naše malé včeličky pre krásnu a čistú prácu, s ktorou nás tešia. Vychvalujeme jejich veľkú usilovnosť, s ktorou ju vyhotovia. A sladká nám je jejich sporiteľnosť, s ktorou sa na celú zimu zapatria.

Majú už s prirodzenosťou od Boha danú takú vlastnosť. A človek sa má od nich učiť! Ony to bez povedomia činia, človek ale rozumom zdravým má nad tým rozmyšľať.

Aj človek má od prirodzenosti náchylnosť v sebe k usilovnosti, ku sporiteľnosti. Lebo od prirodzenosti je človek nútený, aby bezstarostlivosť, blahobyť vyhľadával už v tomto živote; blahobyť nielen duševný, lež aj hmotný.

Sv. Písmo vychvaluje túto vlastnosť, jak osobitnú čnosť človeka.

V knihe Príslovi je vivýšená žena chválou vysokou, ktorá za rána stane a rozdá prácu služebnicam; sama vyšívá spisky krásne a predá kupcovi. Jej svetlo ani v noci nevyhasne. Celý dom obstará; vinicu sadí; pozre role a kúpi. Kto najde tak silnú ženu? pýta sa Duch sv.

Sv. Pavel apoštol napomína Efzských, aby usilovne pracovali, že by mali zkade aj druhým udeliť.

A predsa vzdor toho všetkého náš ľud sa ponosuje, že nemôže vydržať. Ba všeobecná je zkusenosť, že hmotne upáda.

Sú v tomto mnohé príčiny, ktoré z okoličnosti terajších pochádzajú. Ale neni malá chyba, že sa miňa medzi ľuďom kresťanským duch sporiteľnosti.

Koľko očujeme pádov, čo nám to dokazujú!

V jednom mieste slyšíme, že manželka má sedem dieťok; pri tom sedí na stoličke, ba na kanape a ruky založené. Rozkazovala by, keby mohla; dieťky ale hladujú. Manžel remeselník; čo málo vyrobí, chytró sa mine v okamihnutí, lebo druhý nedonáša do domu.

Tam zas manželka pracuje krvopotne? manžel výrobok premárni a jako tyran rozkazuje ešte, aby keď príjde domov, ešte ho prestretým stolom privítala.

Tu gazda nedohlieda gazdovstvu s tým odôvodnením, že však zato nezhyne, keď si trochu polahší.

O inom zas slyšíme, že gazdinu skoro z rozumu vyžene, keď mala smelosti pred sviatkami koľáčkov napiecť a trochu viac múky minút.

A toho výsledkom všade je, že majetok upáda, dlhoby sa množia. Ruky snáď aj pracujú, ale kapitál nenadobúda sa.

Prečo? Snáď všeobecne by si náš ľud nemohol niečo nadobudnúť zo svojho gazdovstva lebo remesla?

Nie; sú príklady, že veru môže. Vidíme gazdov, vidíme remeselníkov, že statočným spôsobom rozmnožujú svoj majetok. Ba zkusenosť nás učí, že na uhorských vidiekoch, kde katolíci a kalvíni miešano bývajú, roľníci kalvíni bohatnú. Zatiaľ na rováš katolíkov, ktorých zeme odkupujú.

Čo toho príčina?

To, že mnohí z našich ľudí nesmýšľajú po kresťansky. Buďte múdri, jako hadi!

Niektorí si myslia, že keď niekedy sa Otče náš pomodlia za chlieb vzdajú, už zadostučinili svojim kresťanským povinnosťam. Sú tej mienky, že keď dieťkam vedia kus chleba do ruky dať, keď len hladu nezna, dokonale vyplnili povinnosť.

Preto celkom sú spokojní, až môžu z výrobkov bez núdze vyžiť. Keď výrobok a potreba priam sa srovnávajú, a vzájomne sa zhltnú, jako kravy vo sne Faraona. To je z gazdovstva ten „knappes auskommen“, čo kupci spomínajú.

Mnohí ani na toľko sa neusilujú. Lež až viac dieťok majú, dlhoby robia, že však to nič na seba, ale na dieťky strovia. Z tej príčiny keď dieťky vyrastnú, majetok čo bol, úverníci rozoberú, a nezostane nič.

Íní zas nesvedomite premrhajú, premarnia majetok, ktorý opravdive už neni jejich ale dieťok.

Prví nemúdre smýšľajú, druhí nemúdre činia. A títo nesvedomite smýšľajú a činia.

Pozrime dôvody!

Manžel a manželka, otec a matka, sú povinní, zaviazaní k pracovitosti, k opaternosti. S prirodzenosťou ľudskou je od Boha dané, aby každý človek jak človek pracoval a tak si chlieb zaslúžil. K tomu ale je potrebná svedomitosť a múdrosť.

Kto čas drahý zaháľa, prepostáva, kto si k majetku nedožičí, ten hreší. Kto aj v zakázanom, posvätenom čase pracovať chce: hreší. Je nesvedomitosť.

Kto si nevie rozdeliť choseň, výrobok, kto viac stroví, jako je neomýlne potrebné, kto ho teda rozmrha: hreší. Kto od seba, tak od domácnych zatiaľ, odtiahne potrebné veci, zhreší. Kto mymoriadnym, nesvedomitým spôsobom, skrz úžeru, lebo klamstvo, lebo zníženie výplatkov majetok rozmnožiť chce: očividom hreší. Chybuje múdrosť kresťanská.

Okrem týchto divotvorov všeobecných manžel a manželka, otec a matka sú ešte osobitným sväzkom k múdrej spriateľnosti priviazaní. Sú rodičia, majú dieťky.

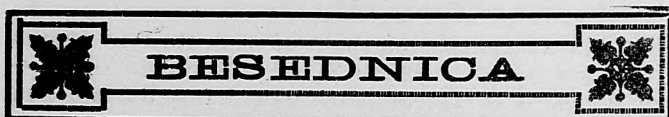
Každé zviera, každý vtáčik sa usiluje svoje mladé do toho stavu a položenia doniesť, kde si samy môžu perkom zaopatríť, na vlastne krydlá sa pustíť, do tej doby ich nezanechá. S tým ale, keď rodičia až do veku dospelého vychovali, chlebom cez tento čas zaopatrili, ešte ich nedoniesli do toho stavu, aby

v živote socialnom, v spoločenstve ľudskom statočné miesto si zaujali, seba statočne vychovaly.

Lebo keď nekohto v jednom obleku vysotíme do tohoto veľikého sveta, ten zostane žobrákom, mizerákcom, lebo najviac dobrým služebníkom, až sa nemá čoho chytiť.

Nemluviac o tom, že rodičia od Boha zaviazaní sú dieťkam poklad duševný, dobré nábožné vychovanie v dedičtve zanechať, sú povinní okrem toho aj hmotne pých do dobrého blahého stavu doniesť. Sú povinní na to dohliadať, aby jim majetok, peniaze zanechali tiež, s ktorým či remeselníci, či hospodári statočne život začať môžu. Len vtedy môžu povedať, že sa obstarali o nich. Ano, čím viac z nich Pán Boh požehnal, tým vrúcnejšie o Jeho podporu prosí, tým usilovnejšie gazdovať.

Preto sú ľudia, nado všetko rodičia pred Bohom k usilovnosti, k múdrosti a sporiteľnosti kresťanskej zaviazaní.

Pochválen Pán Ježiš Kristus !

Chválený buď Kristus Ježiš
Od nás všetkých vždycky najvyšš :
Jedným srdcom, jedným hlasom
Budíť to vždy naším heslom !
Keď sídeme sa s kresťanom,
So sedliakom, lebo s pánom,
Užívajme tento pozdrav,
Budz hocaký náš vek a stav.
Požeknanie ver' Ježiša,
Odpustky a milosť naša
Bude, lebo v tom obľuba
Nachádza sa Krista Boha.
Chváľme tedy Krista Pána
Do večera až od rána
Tým pozdravom milým Jemu
Všade vždy volajúc k nebu.

Š. Pieseň.

Rozjímanie v deň dušičiek.

Smrť je pravdivá, spravodlivá, nepremožiteľná, svätá pravda!

Smrť je spravodlivá! — Pozri na mrtvolu pána kedysi najmocnejšieho, pozri sa na mrtvolu človeka najpatrnejšieho; sú sebe rovné. Obidve kážu ti bledými, mrtvými ústami: prach sme a popol, a divadlo hrozné...

Smrť je nepremožiteľná! — Umierajúci millionár má pri lúžku svojom najmúdrejších lekárov celý krdel; u žobráka, ktorý zomiera v priekope hradskej cesty nestojí nikto, iba nepatrná vrba, a predsa millionárovi nespomôžu všecia lekári sveta tohoto so všetkýma lekárňami, ako ten vrbový lístok, ktorý onomu bedá-

rovi na studené čelo padá, alebo ten vrabček, onžto na koniare nad ním čviriká...

Smrť je svätá! Sostup k mrtvole ktorejkoľvek, nech je zahalená hodbávom alebo roztrhaným rubáčom, každá fa naplňuje svätou hrôzou, a zaiste biedniku vzdychneš sebe z hlbiny srdca syjho: Biedniku, teraz si na Božej pravde, na pravde Boha najsvätejšieho.

Smrť je pravda! — A preto nerád chodievam na cintoriny v mestách, kde býva klam, mámenie a lož!

V mestách ľuhávajú hneď, jak náhle neкто zomre. Noviny roztrubujú do sveta: „N. N. zosnul milo v Pánu,“ — a zomrelý v posledných minútach — hádam — ani na Boha sebe nepomyslel, tým menej jeho príbudzní onižto pomýšľajú viať na dedičtvo, alebo na pekný smutkový odev, skvostný pohreb, učí ili to viacej pre „slušnosť“, ako pre dušu zomrelého...

A čo ešte teprv pri pohrabocho! Najväčší biednik, podvodník, klamár, vyžitý nemravník, učtláčateľ prady a spravodlnosti, má-li len hojne peňazí, pochovaný býva s nádherou a pompou, jako by bol býval dobrodincom človečenstva. Kladú ho do metalovej rakve, pokrývajú vencami, a veru ho za zvukom vojanskej hudby, dymu fakiel, jako nejakého triumfátora, (víťaz) — na cintor. Nech len má na dostač peňazí.. Za peniaze kúpiš v mestách všetko: slávu, česť, chválu, klamlivú to partičku, — jak že bys nemal pekného pohriabu, keď ho predávajú krstení a nekrstení židia!?

Po pohrabe príbudzní pokrčiac ramenami, svoje známe prehodia na miesto modlitby: „Darmo je, zmeniť sa to nedá, čo osúd určil. — Nebožský teraz patrí dejinám, a my živí učinili sme všetko, čo sme len mohli. Dostal 80—100 vencov, a za rakvou plno kočov. Čo chce ešte viacej? Dáme mu slušný pomník spraviť, a necháme ho odpočívať v pokoji.“

Dobre by toto a dost pekné i bolo, keby tieto vence a kočy jely s mrtvým na večnosť a tam mu vyjednali kus vážnosti pred tvárou Božou — ale takto všetko je len klam mámenie a lož.

A tie pomníky! Nestydaté odznaky ľudskej nadutosti a pýchy. Prečo sa dvihá i tu bohatstvo na tom poli, kde kosa všetkých srovnala a urovnala, do predu? Keby boháči, onižto stavajú nádherné pomníky na hrobky svojich zosnulých, vedeli, čo sebe o nich myslieva rozumný človek, doista nehonosili by sa svojou mamonou na takom mieste, kde nič nemá svojej ceny, a zlato za hrudu považované býva.

A tie nápisy na tých pomníkoch. „Večná sláva pamiatke jeho.“ Kto má tú večnú slávu hlásať? Ľudia? — Tí zapomenú, kým hrob trávou zarastie. Či ten kameň? Ten síce stálejším a vernejším býva od ľudí, — ale i ten zub času omelní. Kde je večnosť slávy? Ta hore pozri k modrej oblohe; tam hviezdovým písmom napísané stojí: „Ja som život a odmena večná.“

Ano, boháč, jestli vládze peniazmi, nech to činí spôsobom kresťanským, dôstojným, aby mimoidúci chudobný pohľadom na bohatý náhrobok nebol roztrpčený, ale povznešený.

V meste Mnichove je jeden utešený náhrobok. Dolu je malá zahradočka s utešeným kvietym, a nádňou na stene krásny obraz, ktorý maliar Hakl vy-maľoval. V pravo dolu stojí postielka. Z bielych van-kúškov bere zlatohlavý anjeliček spiace dieťa, aby ho niesol hore k Jezuliatku, ktoré s otvoreným náručím doľu k nemu sa vzáša. Nad Jezuliatkom v pravo

hrajú sa diatky a spievajú, v lavo poletujúci anjeli-kovia zapalujú sviečocky na vianočnom stromku. Dolu znie tento nápis: „Našmu vrúčne mllovanému, dieťatu Matilde. Zomrela v „Štedrý deň“ večer 1872.“

Nie-li je to krásne? V štedrý deň zomrelo dieťa, a oni obrazom prejavujú pevnú vieru svoju, že ho zanieli anjeli do večného *Bellehema* k Jezulátku nebeskému. A keď hľadí chudobná matka, onejžto tiež umrelo malučké dieťa, ra ten obraz, nepocíti-li *sladkú radosť* v srdci svojom a nevraví-li u seba: „Tiež aj moje chudobné dieťa raduje sa s Jezuliatkom, jako tohoto boháča.“

Tak myšlienka kresťanská ničí všetok rozdiel medzi chudobným a boháčom a smierňuje každú trpkosť.

Podobné pomníky by mali stavať boháči, bárs najlepším pomníkom zomrelému bývaju *modlitba s almužnou*.

Najkrajší pomník však býva ten, onžto stava sám Hospodín. Zelený strom, vonné kvietie, hraví veterkovia, spevave vtáctvo, večer iskernie hviezdy a vlúdny strýčko mesiac.

Ožiarene hrobky od veľa zapálených sviečok pri hluku a smiechu ich zapalujúcich *ničim* nebýva zosnulému, ale viacej stojí tá *modlitba*, ktorá pri obete tých svetiel k Bohu a Stvoriteľu za zomrelých prednášaná býva. A preto buďte nábožní pri takej návšteve hrobu.

Klankni si na dušičky na dedinskom cintoríne do zvädnutej trávy a listia, peľladni hore, kde šedé mrákavy behajú jako po spasení túžiaci duchovia, pomodli sa vrúčne za svojich milých v Pánu zosnulých, a učinil si viacej, než kebys bol stá a stá ven-cov navešal, a tisíce sviečok nazapaloval pyšne na hrobky boháčov v meste.

Odpočinutie večné daj dušičkám Pane!
Svetlo večné nech im svieti. Amen.

Jani učiteľ.

Tých všetkých ct. predplatiteľov, ktorých predplatok už vypršal, úctive prosíme svoj predplatok obnoviť; tých ale, ktorí predplatili, preto ale „Kreštan“-a nedostávajú, prosíme peniaze reklamovať na pošte, alebo poukážku s tých peňazí nám poslať, aby dľa miery spravodlivosti pokročit mohli. Vydavateľstvo.

Jeho veličenstvo kráľ, levočskej kasse chudobných 500 zl. daroval.

Krešťanské milosrdenstvo. Pavel Szmrečányi, spišský biskup pohorelcom spišskej obce Lethanovec 400 zl., tým istým arcikňažná Klotild 50 zl. a jej dvorská dáma Holdházy 10 zl. darovaly. Bože daj čím viacej takých obetivých duší.

Samassa čo jubilárny arcibiskup. Dr. J. Samassa arcibiskup jagerský pred 25 rokami stal sa arcibiskupom. Z tej príležitosti vydal pastiersky list, v ktorom živými farbami opisuje smutné pomery te-rajšie politického, náboženského a hospodárskeho ži-vota. Z tejto príležitosti založil 50 tisíc zlatých na rozličné ciele, medzi iným aj na základinu pensie duchovných.

Pavel Szmrečányi, spišský biskup na ka-plitku Dolného Šmeksu 200 zl. obetoval.

Vysoký vek výtečných štátnych mužov. Bismarck dožil 83 rokov. Champhansen 87 rokov, aarón Manteufel 78 rokov, Stein 74 roky, Hardenberg 72; knieža Hohenlohe má už 79 rokov, Gladstone mal 88 rokov, keď zomrel; Angličan Ján Russel 85 rokov, Palmerston 80 rokov, Baccensfield 75; Crispi má už 79 rokov; rakúsky gróf Kaunic mal 84 rokov, keď zomrel; vo Francúzsku Grevy 84, Simon 84, Thiers mal 87 rokov, keď zomrel.

Milosť Ducha svätého. V Rábe deva Alžbeta Žiray 9. okt. navrátila sa do lona cirkve katolickej, opustiac kalvinskú vieru. Vyznanie katolickej viery prijal od nej dekan-farár Anton Ruschek. — V obci Csösz rečenej pani Babarcsiova opustila protestantskú vieru a zložila vyznanie katolickej viery do ruk de-kana-farára L'udevíta Pados 16. okt. pri veľkej doja-tosti premnohých prítomných veriacich, ktorí vrúčne sa modlili, aby tak zo srdca aj povinnosti novej viery plnífa, s akou ochotnosťou ju prijala.

8 tisíc honov zeme ľudu. Dedičovia grófa Petra Pejačeviča na jasennom zasadnutí stoličného vý-boru v belohradskej stolici k pojednávaniu predostrelí zajímavý plán. Oni štotožito ponúkli štátu svoje po-zemkové d'edictvo za jeden million a 875 tisíc zl., aby ho štát podelil na parcely a sedliakom prepustil, ktorí by to behom času splatit mali. Valné shromaž-denie veľmi schvalovalo tento milosrdný plán a hneď i vyslalo z päťch členov pozostávajúcu komissiu, ktorá pod náčelníkom viceispánom má obzreť a oceniť todajské role.

Návrat. Manželka Jozefa Pavlička, rodená Zu-zana Janči 25. oktobra b. roku navrátila sa do lona cirkve katolickej, opustiac protestantskú vieru. Vyznanie viery zložila do rúk dra Jozefa Janea v jozefovskom chráme v Budapešti, medzi veľkou dojatostou prítom-ných. Dá Pan Boh, že tak svedomito bude plniť ťažké povinnosti prijatej viery pravej, s jakou radosťou sa odhodlala k tomuto vážnemu kroku.

Hrom ho zabil. V Debrenne 20. okt. veľká búrka bola, medzi ktorou kováča Ferdinanda Dako hrom zabil i s jeho pomocníkom Alexandrom Kováč.

Liberálna ľahkomyselnosť. Lew Ehrlich, ku-pec to v Bártfe mal sa ženit; lenže mladá nevesta nazpät mu poslala prsteň, nechcela zaňho íst. A on si to ku svojmu liberálnemu srdcu tak veľmi pripustil, že v tenže deň, v ktorý mala byť svadba, prestrelil sa. Kto vie, kde je teraz jeho ľahkomyselne vypu-stený ači vyhnatý duch!?!

Nový úverkový spolok. V nitrianskej Ctel-nici zaujala sa už aj intelligentia za uverkový spolok, ktorý už doteraz počítuje vyše 200 členov; príjma ale činí 4000 zl. Na celom okolí tento spolok bude ten najsilnejší. Na zdar.

Vyše pol milliona zlatých sa už nasbieralo na pomník nebohej uhorskej kráľovnej Alžbety.

Dán kn. Mikuláša Eszterházyho dľa výkazu finančnej direktie každý rok obnáša 335 tisíc zl. Pekná to summa, ktorú by ne jeden Horniak aj za kapitál prijal, ba i jej úroky.

Mesto Wörishofen, kde nebohý pater Kneipp farárom bol, kráľovské knieža Jozefa zvolilo za čestného občana svojho na poslednom výborovom zasadnutí.

Rátanie dľa korún. Minister vnútra odpísal hlavnému mestu, že by dobre bolo, keby sa peniaze dľa korún čítali od nového roku. Lenže hl. a sídelné mesto odvetilo, že je to vec celkom nemožná, čo minister žiada, ktorý prv mal svoj úmysel sdeliť, aby sa on previesť mohol.

Dozorstvo nad matrikármi. Minister vnútra dozvedel sa, že v poslednom čase dozorcovia vopred uvedomili ctených matrikárov, že k nim dorazia. Teraz minister vnútra prisne zakázal také lahodenie, aby bez prívavy matrikára videl dozorca, v jakom poriadku sú veci úradné.

Beznáboženské školy. Rimský denník „Osservatore Romano“ nasledovne veci píše: Vo Francúzsku v tieto dni usmrtili jedného zbojníka. Ten zbojník keď videl pred sebou usmrťujúci stroj gillotin rečený, začal plakať a trásol sa reknúc: Keď gillotin vidím pred sebou, musím prekliat svojho otca a matku, že ma do beznáboženskej školy poslali, takto som sa sem dostal. Bez Boha ma vychovali, a tak ani teraz nemôžem sa s ním smeriť. — Či tedy múdry a svedomitý človek môže byť nepriateľom cirkevných škôl?

Oheň. V spišskom Ždjáru 5. t. m. jeden dom zhorel. V spišských Smižanoch dňa 11. t. m. jeden dom zhorel.

Pestujme ovocné stromy. V Lopašove za ovocie nechal len jeden viedeňský kupec sedliakom utržiť vyše 5000 zl. Okrem toho aj iní kupci nechali tam ne jeden groš. Tamajší úverkový spolok, ktorý ešte len 10 mesiacov jestvuje, má 14 tisíc zl. príjmy. Veľká to pomoc pre chudobu. Lenže tí majú pána farára, jakého široko ďaleko žiaden neprekabáti.

I Orava už má železnicu až do Pod-Zámku. S prvým novembrom sa započnú riadne jej cesty. Teraz si len „šutor“ ešte vozí.

Izidor Žiak 20. okt. už piaty ráz bol stál pred tlačovou porotou pre búrenie proti národnosti maďarkej. Teraz ho odsúdili na 3 mesiace do väzenia a na 400 zl. peňažnej pokuty. Na jar sa mu bolo ušlo 8 mesiacov. Pred porotou zastával ho dr. Ján Mudroň, ktorý medzi iným toto povedal o Slovákoch: Keď sme už všetko ztratili — zostane nám aspoň to po-techy plné povedomie, že sme neprosili tam, kde sú zapreté pred nami dvere milosrdenstva a spravodlivosti. — Lenže za tieto slová k poriadku to uviedol predseda Žitvay. — Žiak i s touto pokutou, ktorá sa mu teraz ujšla, bez jedného mesiaca celý rok musí stráviť vo vacovskom väzení.

Vyzdvihnutý notár. Sučanský notár Imrich Vladár vyzdvihnutý je z úradu pre rozličné ne-správnosti.

Jačmeň na pivo má byť veľký a buclatý. Hektoliter z neho aspoň 70 kilogrammov musí vážiť. Zrno nesmie mať zápachu, tej istej formy a veľkosti musí byť. Plesnivité zrno nenie do pivovára súce, lebo plesnivý jačmeň nekličí, a tak na slad nenie súci. V jačmeni na slad nesmie byť iného zrna semena, ani pliev. V takom jačmeni najmien 95% zrn musí byť kličivých. Kto chce jačmeň na slad dorábať, nesmie rozličné druhy siať, lež každý druh má mať osobitnú rolu. Dobré zrno je zdnuhá biele, nepriesvitné a mätko múčnaté. Čím je jasnejšia a beľšia farba zrna, tým je ono viac hodné. Celkom biely jačmeň, v ktorom nenie žltých zrn, je najdrahší a najvzácnejší.

Nedaleko Trnavy pri Brestovanoch akýsi kujon strelil na železničný vlak; cestujúcim nič sa nestalo, preto ale trafil ten huncút vlak, ba i strojníka trocha poškriabala guľka.

Samovrah rychtár. 60-ročný rychtár obce Sv. Kríža v Liptove menom Fridrich Medzihradský obesil sa 23. okt. Keď ho našli už bol celkom mŕtvý. Keby nebol nasledoval liberálne náhlady, lež v kresťanskom smýšľaní až do konca sotrvál, pod istým nebol by taký prismetný koniec spravil svojmu životu. Život je ten najdrahší dar Boží na svete, a preto treba si ho vážiť a pestovať, ako najlepšie môže človek.

Proti židom v Algire (v Afrike) generálna rada nasledovný ostrý návrh prijala: Vláda sa prosí, aby odňala všetkým židom politické práva tak, aby sa to na minulosť vzťahovalo; okrem toho židia by mali byť vytvorení a odstránení zo všetkých verejných úradov.

Dieťa bez rúk a nôh. V obci Zibike (v Štyrsku) porodila jedna žena také dieťa, ktoré nemá ani rúk ani nôh, ináč ale v úplnej miere je zdravé a schopné života.

Moc sňahu je už v Rusku. Na rieke Volge ale už je celkom zastavená paroplavba.

Najvyšší nemecký vojak Ehmka, ktorého nemecký cisár vzal na svoju cestu do Palestiny, je 2 metre a 8 cm. vysoký a váži 126 kilov. Od 1. oktobra je on už v reserve. No Turci pod istým obdivujú tohoto obra, jakých nepriam je moc na svete. Ináč v Česku sú tí najväčší ľudia, kde i ženy sú obrovské.

Jako môže človek zbohatnúť nesvedomitým spôsobom. Jakýsi Izidor Löbl v r. 1895. otvoril v Budapešti sklep na krátky tovar, lenže po dvoch rokoch už musel zavreť ten sklep. Za tie dva roky podarilo sa mu 14 tisíc zl. dlhových narobiť. Lenže súdna stolica na otázku ho vzala za to buchnutie; on ani knihy nevedol, ba ani na váhu nemyslel. Odsúdený je na 30 zl., alebo 3 dni musí sedieť v žalári. Tu je tedy reč o 13 tisícoch zlatých, a pokuta predsa len z 30 zlatých pozostáva! Keby kto jednu sviňu alebo kravu ukradol, nevieme, o čo menšia pokuta by sa mu ujšla.

Žito toho roku nepodarilo sa dobre. Na da-ktorých vidiekoch Ruska už teraz musí vláda na po-moci byť ľuďom, aby hladom nezahynuli. V Európe o 78 tisíc hektolitrov menej žita sa urodilo, ako koľko potreba žiada. Je síce pravda, že v Amerike vyše po-treby urodilo sa aspoň 88 tisíc hektolitrov žita, lenže tento zvyšok sotva príde celý do Európy. Tedy aj takí, ktorí vždy len žitný chlieb jedia, toho roku aspoň behom dakolkých mesiacov pravdepodobne s ražným chlebom budú musieť byť spokojní.

Otrávenie mužovia. V Temešvári oznámili vrchnosti, že viac manželiek otrávil svojich mužov. Zakopané mŕtvolky manželov vykopú; ľud veľmi roz-búrila táto prevrapujúce nápadná povesť.

Opatrný Weis. Pán Khohn kartoval v kaviarni, naraz ale poriažka ho zastihne. Spoluhráči židovskí báli sa, že by aj manželku jeho Sárú šľak trafil, keby sa jej tá povesť tak rovno sdelila, tedy pýtali sa, kto by jej to vedel obratne sdeliť, aby sa jej nič nestalo. Weis sa hlásil. — Weis: Drahá pani Kohnkha, váš muž zas sa hral a opeľ v kaviarni 100 zlatých. — Kohnkha: Oh ten prekliaty, ten lump, keby ho len šlag chcel trafiť! — Weis; Phroshim, buďte spo-khojná, už ho aj trafiť ten šlag.

Usilovnosť elefanta. Vo Východnej Indii a v Birme veľmi osožné služby koná elefant ľuďom. Keď vodiť naňho chce vyliešť s kosťou (slonovou) sám ho dvíha tak, že sa to celkom ľahko stane. A keď je už ten vodiť na ňom, nemusí ho hnať do roboty, len riadiť slovami. A tie najväčšie pne odko-túľa ta, kam to vodiť žiada. Aj murárom on dobré služby koná. Na tígra s el-fantovho chrbáta sa poľuje. Vyučený elefant aj vyše 3000 korún stojí; a žije aj vyše 100 rokov. Elefant len v 25. roku začína byť k práci súci. Kto zle zachádza s ním, toho shodí s chrbáta a pošliape po ňom, to jest usmrť ho. Kto ale dobre zachádza s ním, proti tomu je on veľmi po-slušný a povďačný.

Figliarsky zlodej sa dostal v Päťich Kostoloch do domu kupca Leopolda Kempfena, v ktorom viac maličkosťi so sebou pojal, potom ale hore stenou sa škriabal, aby uprsknúť mohol. Manželka domovníka zkríkla naňho: Čo robíte na stene; — Vzdialíť sa chcem! — Či nemáte kľúč od brány? — Zabudol som si pýtať! — No hybajte dolu, ja vám požičiam, ale mi ho donesiete zajtra. Zlodej celkom komôtno sišol so steny, otvoril si bránu a odišiel. Na druhý deň ale už zbadala pani domovníkova, komu dala ten kľúč. Lenže mohla si vzdychnúť: Už je pozde, milý drozde.

Jeden rok bez dažďa. Veľkej časti americkej Kalifornie sa ujšľa tá smutná výhoda, že tam skoro jeden celý rok nepršalo. 21. oktobra by bol rok bý-val, že tam nepršalo, lenže 17. okt. pustil sa lejak. To dlho trvajúce sucho veľmi pocítila bohatá Kali-fornia. Nič sa tam cez ten čas neurodilo tak, že teraz jeden cent sena 100 korún stojí.

Rýchlosť poštových holubov. Na závode holubov poštových v Anglicku zbadalo sa, že poštovní holuby veľmi rýchlo vedľa letieť. Jeden holub preletel za 15 hodín a 52 minút 107 míľ zeme, čili za hodinu preletel 7 míľ zeme.

Verejné vďačenie! Z príčiny smrti môjho vrele milovaného manžela Martina Savel roľníka v Greniczi (Szepes Végely) nútenou sa cítim byť k tomu, aby som tu verejne viedeňskej život-poistujúcej Spoločnosti „Janus“ vrúčne vďaky vyslovila, že mi summu assekurovania tak rýchlo a akurátne skrže svojho hlavného agenta p. Štefana Zseillik v Iglóve vyplatila, a to tým viac, pokiaľ môj usnulý muž len 14. mája roku 1898. dal svoj život assekurovať. Túto život-poistujúcu spoločnosť každému čím najvрейšie odporúčať môžem.

V Greniczi, 28. augusta 1898,

Georg Wallus,

Vdova Maria Savel.

Ján Gavalier,

obecní rychtárski svedkovia.

Tento od 57 rokov jestvujúci ústav najvрейšie odporúčame ct. obecnstvu a pre matky pre deti za veľmi odporúčania hodný ho uznávame.

Púty v r. 1899.

Spoločný pút do Jeruzalema.

Povedie: Gedeon Demeter, farár.

Pohnutie: 3. jan. 1899.

Návrat: 27. januara 1899.

Budapešť—Rieka—Triest—Alexandria—Jaffa—Jerusalem—Jaffa—Portsaid—Alexandria—Brin-disi—Triest—Rieka—Budapešť.

Cena cesty:

Cestovanie II. triedy 132 zl.) úplné zaopatrenie
Cestovanie I. triedy 290 zl.) behom 20 dňov.

Podobný program dostať u Gedeona Demetra v Budapešti II. Bombatér 10 č.

Pút no Lurdu.

Paray le monial, Einsihdeln a Wiltena.

Povedie tenže farár.

Pohnutie: 6. júla 1899.

Návrat: 24. júla. Cesta potrvá 18 dní.

Smer cesty:

Budapešť—Viedeň—Linz—Salzburg—Mnichov, Lindau—Zürich—Genf—Paray le monial—Lyon, Toulouse—Lurd—Toulouse—Cette—Lyon—Genf, Zürich—Einsihdeln—Insbruck—Wiltena—Viedeň—Budapešť.

Ceny: I. triedy 245 zl.) Úplné
II. triedy 185 zl.) zaopatrenie behom
III. triedy 105 zl.) 9 dní.

Hlásit sa možno do 10. júna u výš spomenutého farára, u ktorého po-drobný program dostať (Budapešť, II. Bombatér 10.)

DOPIŠY.

CLEVELAND OHIO, Nord-Amerika.

Vážení Pán Redaktor!

Ctení čitatelia Krestana! jak som vám už jeden krát sdělil, že my tu v našej osade sv. Martina máme ctihodného duchovného A. Kolarika, ktorý je hotový všetky svoje sily vynaložiť.

Tak i včul založil medzi dietkami spolek sv. Panny Marie Ruženskej; v prvú nedeľu októbra pristúpili ku svätému prijímaniu všetky v bielych šatoch pod venčekmi, pri kázni duchovný poučil ich, jako si majú P. Mariu vzývať, aby im bola na pomoci a zlých skutkov aby sa vystríhali.

Medzi bohoslúžbami sme tu mali slavnosť, ktorá sa nám tu málo trať; istý žid M. Fischer, prekrstil sa na katolícku vieru. Spomenutého žida tiež náš duchovný vyučil vo viere katolíckej, aj ho sám pokrstil; pri krste v kostole boli prítomní aj Mojšlovia, lebo boli zvedaví na to pokrstenie ich veriaceho. Po svätých obradoch k pochodu von z kostola školské dietky boly pristrojené za družičky, ktoré šly pred ním, a on za nimi.

S Bohom

Jozef Rabšik.

—
OD SPIŠSKEJ MAGURY.

Dvoctíhodný Pán Redaktor!

Každému máme priat, aby sa hmotne (materiale) zmáhal, ba aj podporovať máme jeden druhého, aby v núdzi biedu netrpel. Ale dovolíť ba na tom byť aby niekto za krátky čas, spôsobom prefikáňm na škodu jednotlivých chudobných ku stovkám prišiel, to je už nie po kresťansky, ba ani nie po ľudsky. A tomu čosi veľmi podobného stalo sa u nás vo Vyšných-Lapšoch. Čo, ponevác mi veľmi na srdci leží, a ma bolí, už som dávno chcel ct. obecnstvu v Krestane sdeliť, ale pre surné práce v dome a na roli, nemal som ku tomu času, ale teraz to nemôžem prenechať, abych sa nepožaloval.

Vo výš spomenutej dedinke 4. júla b. r. bola licitacia na jednu štvrtku role. Okrem viacej gazdov bol tam aj náš krčmár a sklepník Vilhelm Fischgrund žid prítomný. Len on krčmár a dvaja gazdovia licitovali. Tento žid povedal, na čo mám svedkov, tím dvom gazdom, aby nepodvyšovali veľmi, ba jednému aj 50 zl. slúbil, veď on už bude vedieť čo má komu dať, jestli na ňom zostane. I tí ho poslúchli! a len po šestáku a po krajciari pridávali; následkom čoho rolu, ktorej polovicu, tí ktorí vtedy odpredávali, pred štyrma rokami za 1800 zl. kúpili, Fischgrund teraz celú za 1600 zl. vylicitoval. Tak neslýchano lacno obdržaný majetok, o niekoľko dní predal tomu istému ktorému bol slúbil tých 50 zl. za 2200 zl. ale tak, že tých 50 zl. sa už v nich nachádzajú.

Teraz sa pýtam, jaký je kresťan? Kto bol napomáhaný a urobil veľký zisk? A či ozaj nebol niekto ukrivdený, a kto pracoval na tom? Ten istý Fischgrund každý rok od 20. augusta, pasie svojich 50—60 oviec na obecnom, kde sa mu len páči; no veď to by nič nebolo, len to som zvedaný, koľko on platí od tých oviec obci, a či to ozaj stojí v obecných počtoch.

Či sme nie druhí Rusínci? Či nečaká na nás veľká núdza a bieda, jak tak budeme i ďalej kupčiť? Veru, veru, dobre knížky a časopisy ledy kedy čítať, by sa nám až priveľmi pridalo, z nich by sme sa mnoho dobrého a kresťanského poučili, a všelijakým sladkým špekulantom nesadli tak ľahko na lep; nuž ale na to vraj nemáme peňazí. *Istý ľudomil.*

Z BELGICKA, 10. okt.

Hlbokocení Pán Redaktor!

Čítavám v našich kresťansko poučných novinách až zpoza mora dopisy, prosím veľactenú Redakciu, aby mi dopriala kústik miesta aj pre týchto mojích pár riadkov v Krestane, ponevác chcem ctených čitateľov presvedčiť, že aj my tu v Belgicku nachádzajúci sa Slováci-Uhri predplácame na Krestana.

Jednúc v mesiaci septembri bol som na prechádzke v obci Vasmuel (stolica Hainaut) počas veľkého sucha, kde sme boli tu bydliači mnohí bez vody; vošiel som do jednej krčmy vypil pohár piva pri viac ľudoch; naraz krčmárka prehovorí jednému socialistovi: Oh Bože, však tu teraz ľudia sú utrápení núdzou vo vode, keby nám dal Boh trochu dažďa, aj by sme boli čerstvejší, lebo na toľkúto horúčosť je moc ľudí nezdravých.

Na to sa ohási socialist: A veríte vy moja pani, že nám to Boh dáva také časy, veď vy neverte, že je Boh. Čas je od prírody, jako iná vec.

V tom vkročí do dverí jeden chudobný chleba pýtajúci, a on socialist ukáže krčmárke: pozrite na hentohto žobráka, prečo jest Boh nedá tomu žobrákovi, lež musí žobrať; na to mu chudobný dal pekný príklad: pardon môj pane, keď mne Boh nedáva do ruky chleba, ale dal zas dobrých ľudí, čo mne dajú v mene Božiom chleba; tak vás láskave prosím, pán Redaktor, až môžete tento príklad uverejniť v Krestane, ráčte napraviť chybné slová, ponevác ja som málo učený.

S týmto vynšujem cteným čitateľom božské požehnanie. *Jozef Veselý.*

—
BZINY (Orava) 21. okt. 1898.

Vážení pán Redaktor!

Hovorí sa, že nič za to keď aj ma'á hruďka sira, len nech je dobrá. Tak podobne nič za to, že sú Bziny, obec naša, malé, ale ešte, nepovedám, že celkom, lež dosť dobré v každom ohľade. Máme dobrý chotár, pri tom všetkom keď nám ho i železničné čary dosť dobre pokazily. Závistlivým okom hľadia horniaci na roviny naše, na ktorých sa zvlášť dobrá kapusta rodí. Toho roku aj ostatné úrody mali sme prekrásne. Počasie až veľmi zodpovedné vždycky, tak že ani neviem, ako sa máme Pánu Bohu poďakovať, že tak štedre otvoril ráčil ruku svoju a naplnil nás hojným požehnaním. Ja myslím ct. spoluobčania, že najlepšie tým sa odmeníme láskavému dobrodincovi nebeskému, keď prestaneme v dni nedeľné a sviatočné toľko do Kubína behať.

Ej ten Kubín, ten Kubín to židovsko-liberálne hniezdo, ten kazí niektorých z nás. To už vzdor tomu, že som chválou začal k vôli pravde, predsa povedať musím. Nuž veď ale čo-že je kde čo na svete bez chyby. Časom i to napravíme, zvlášte keď sa nám to tak častejšie z kancla na oči vychodí ako včul.

Keď spomínam vec kostolnú, prichádza mi na myseľ jedna veľmi smutná udalosť, ktorú tiež sdeliť chcem.

Toho roku v apríli zastihla nás veľmi ruka Božia, lebo nám Otec nebeský povolal k sebe, nášho vrele milovaného pána Jána Jozefa Herkely. On nebožtík založil nám potravný spolok, lebo taký máme vo Bzinách. Vôbec Bziny sú vybité na kopito ľudskej strany.

„Kresťan“ ešte i teraz do maličkaj obci našej chodíva v 15 výtiskov.

Sklepníkom je bohatý spoluobčan náš Jozef Klimčík i so svojou manželkou. V ich peknom dome sa nachodí i sklep.

Teraz v novembri budú vo Bzinách volby do výboru stoličného. Bzinci vyjmú dvoch, troch zvykli vždycky hlasovať na ľudákov a pod zástavou ľudskej strany stať múr pevne a silne stáť, ktorý nevládze podmýšľaním nápoj a popchnúť ani hrôzba, tým menej prosba. Za čo sláva im. Nech žijú, nech! K nim sa obyčajne pripojá i filiálne obce Medzibrod a Kňaža. Lenže v týchto je už viac tatárov. Hja kto stojí ďalej od ohníka je zimnejší. Tým viac keď tu zimu má kto ľadom obkľadať ako kupr. na Medzibrodí.

Keby tá nová železnica ktorú nám vystavili, chcela všetkých liberálov ceľej Oravy preč poodvážať, to by iste potom Orava nebola taká boľava.

Štefko Konopka, roľník.

GBELY, 1898.

Vážení pán Redaktor!

Ten punkt, ktorý sa vzťahuje na voľbu rectoriskú, je tak plný nepravdy.

Ctený Pán Redaktor! Dovoľte rovno vysloviť po slovensky: To je jeden blázon, kto myslí, že v Gbeloch, krom tých pár úradných liberálov ešte aj d uhí by sa našiel.

My Gbelania sme ľudáci, aj budeme a priam preto, kráčať cestou spravodlivosti. My, ktorí sme boli, jak pán Tantin hovorí, na strane liberálneho rectora, my sme nes'opali, ani sme v kantri vyrštie nezrali, my, jako svedomí ľudáci hľadali sme jedného muža, ktorý zodpovie tým úlohám, ktoré v našej obci na neho čakajú.

Ale však my ľudáci, nedáme sa odstrašiť od našej pravdy, my za seba dobre stojíme, a nepýtať sa, či sa to pánu Tantinovi líbi.

Dubravova oprotivná stránka je tak silno presvedčená o spravodlivom výroku pána Prímaša, nášho cteného a milovaného otca — že keď pán Tantin aj tisíc ráz bude vyprávať o liberaloch, tým lepšie pre nás, lebo on dojde do hanby.

Pán Tantin povedá, že je on ľudák! Na ľudovú stranu cigán, a klebeti? Ja myslím, že nie! a keď pán Tantin tomu neverí, lebo o tom nevie, ja som mu to radil, že keby si bol čušal, boly by sme sa držali za múdreho.

Ostatne uvidíme, ktorá strana je ľudová? Dubravova, lebo tá druhá!

To má byť ľudová strana, ktorá aj z dlheho času asi, machluje so židom o obecné pivo?

Pán Tantin nás zneuctíť jako žid v stave není a nebude, my sme ale pyšní, že jak ľudáci pravdu hľadame. — Prijmite moju úctu, pán Redaktor, s ktorou zostávam

„Pravda.“

HOSPODÁRSTVO.

Prečo opadáva so stromov nezrelé ovocie?

S mnohých ovocných stromov temer každoročne opadáva mnoho ovocia prv, než dozrelo. Dvorný zahradník H. L. udáva za príčinu toho úkazu, že pôda patričných stromov chudobná je na niektoré nerastné čiastky. Menovite vápno, ktoré je obzvlášte k dozretiu kôstkového ovocia nevyhnutne potrebné. Onen zahradník radí, aby pri sadení stromov nezabúdali sme primiešať pôde ak je nie vápenitá i trochu vápna. A na povrch pôdy pri stromoch už predtým vysadených treba natrúsiť trochu vápenitej hliny. Ďalšia príčina predčasného opadávania ovocia býva tá, že pri sadení stromov dali sme na korene primastnej t. j. príliš mnoho dusičnatých hnoj obsahujúcej zeme. Následkom toho stromy síce bujne rastú ale majú mdlé, vodnaté a riedke tkanivo (kôru, drevo, listy) Keď tedy také stromy pohnojíme hnojovkou, mrvou (kompostom), čilským liadkom alebo práve guanom, tým stromy ešte väčšmi kazíme. Totižto treba vziať do povahy, že drevo k svojmu vývinu potrebuje minerálne (nerastné) látky: fosforečné vápno, draslo atď. a že z dreva bujne zrasteného a nezralého buďto žiadneho, alebo len málo a planého ovocia možno očakávať. Povolný, ale jediný zrast, ktorý podporuje dozrievanie stromového pňa, docielime tak, keď stromy hnojíme látkami obsahujúcimi menej dusíka a *pozvoľna* rozpustnými, ako na pr. kostennou múčkou, rastlinou mrvou (kompostom), superfosfatom, popolom, popolom dreveným i kamenouheľným. Zvláštnu zkušenosť dosiahli zahradníci pri marulkách. Marulky zvrhujú sa od tej doby, odkedy pestujú ich spôsobom umelým. V dobách minulých sadily marulky jednoducho k múru a nedostávaly iného hnojiva, ako s múra pršiacej vakovky (kožovky), ktorá sa s pôdou miešala. A strom rástol, prospieval bez veľkého obrezávania a privazovania a niesol mnoho krásneho ovocia. Ale od tej doby, čo používa sa hnojiv prudkých, trpia marulky vytekaním gummy (kľia, kľovatiny), vo zvýšenej miere a úrodnosti im ubýva. Musíme ešte podotknúť, že strom prílišne bujne rastúci často máva i veľké množstvo kvetov i zárodov a tým pri nedostatku nerastných látok tým viac slabne, tak že môžeme byť radi, keď prebytok ovocia opadá, lebo ináč musel by strom zahynuť.

(„Slovanské Listy“).

Prosté a figliarske nápady.

Otec: No pán poručník, to rozumiem, že moju dcéru pýtate za ženu, to ale neviem, či by ste ju aj vychovať boli v stave?

Poručník: To celkom od vás závisí.

Hosť: Kolkorakú polievku dostať?

Pivničník: Trojakú. A síce hovädziu, hovädziu s vajcom, a hovädziu bez vajca.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Vrele prosíme čtených spolupracovateľov a dopisovateľov „Kreštan“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uvereniť v najbližšom čísle.

Sbierateľ Modlitby a Obrázky poslaly sa z Talianska, kam sa i milodary poslaly od prvej až do poslednej babky. Vás upodozrievať nemôže nikto, lebo však sme vami poslanú summu kvitovali. — *Spolkár.* Ani by ste si nemysleli, kto vás zradil. — *Ján Chamrdák.* Nečinite tak. Ja bych si nikdy nezačal s tým nezralým loptošom. Pečené holuby ani nám neletia do huby. — *Jozef Veselý.* Do jedného čísla nenie možno všetky vidiecke rukopisy vpratať. Redaktor čo len môže, všetko upotrebí, a tak v sebeckom smýšľaní ho upodozrievať, je aspoň neláska. — *P. Prepik.* Keby ste si boli za tie groše prasa kúpili, to by vám viac bolo vyhralo, jako ten žreb, ktorý sa protivil vytiahnutiu. — *Zilina. J.* Vďaka za dobrú vôľu; prehánat je vlastnosťou mladej krvi. Ináč svätý pokoj vám. Že „Kreštan“ z ohľadu obsahu s dňa na deň upáda, kto vám to uverí. V čom-že je on chybný? No pošlite už raz aj vy dajaký dopis, alebo článok, potom hned vyskočí „Kreštan“ na stolec väčšej dokonálosti; kritika vždy bola ľahšou, nežli produkcia. — *Bývalý tajemník.* Časy sa menia! No vy ste neboli tam, kde to pohoršenie zúrilo. Ináč len na opätovanú prosbu sme to učinili. *Zelosus.* Chystajte si chrbát, a natiahnite si hrubú kožu na seba. Vaše riadky až veľmi hlboko vošly do živého. Hja povedz pravdu, prebijú ti hlavu. Ináč aj ústne nám bolo od troch osôb to isté sdelené, čo ste vy písali. — *Ján M. vo Vr.* My šetríme toho, koho vy Judášom menujete; príčinu i vy znáte čo múdry chlap. Aj na takých príde jednú mráz. Ináč sú ešte aj horší. — *Piešťančan.* Veru nám len blahoželať môžeme. Ten velebný pán je zriedkavej horlivosti; nech ho Pán Boh dlho nechá u vás. — *Smolenice.* Jako vás poznáme, od vás by aj mravná podpora vystala.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondenčnej karte nepýta druhé, lebo to je umovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný urobiť každý poštový úradník *úplne za darmo.* Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď to potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osôh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslene

Kreštania!

kupujte len u kreštanov!

Do pozornosti.

Ponevác medzi čten. predplatiteľmi mnohí sú, ktorým predplatok už dávno vypršal, bez toho, že by boli zaplatili a znovu si predplatili; úctive prosíme týchto všetkých, aby to čím skorej učinili ráčili. Ponevác teraz je už ľahšie vyhovieť našej žiadosti a prosbe, lebo však je už po žatve; nebude nám to nikto zazlievať, že touto prosbou sa obraciame k ct. predplatiteľom. My veľké výdavky máme, zaoberáme expediciu, tlačenie, redigovanie, čo všetko veľa nás stojí, a čo len v tom páde môže vystať od nás, jestli i čtení predplatitelia budú sa usilovať svojej povinnosti zadosťučiniť čím bedlivšie.

Vydavateľstvo „Kreštan“-a.

V Budapešti, VIII. József-körút 35.

S hocakou záležitosťou Kreštana týkajúcou sa sem treba obrátiť. Priatelia ducha kreštanského, prívrženci ľudovej strany nebudú len s tým spokojní, že samí si predplatia na Kreštana, lež usilovať sa budú i druhých a to čím viacerých k tomu nakloniť.

Predplatná cena:

Na rok 2 zl.

Na pol roka 1 zl.

Na štvrt roka — 50 kr.

Budapešťianske obchodné zprávy.

1. Zbožie. Pšenica (žito) banátske 8.75—9.50. Od Tisy 08.95—09.70. — Od Pešti 08.90—09.65. — Zadunajské 08.95—09.70.

Raz 7.50—7.75.

Jačmeň na krmenie 5.40—6.00. — Do pálenice 6.50—7.—. — Na pivo 7.30—8.20.

Oves 5.60—6.10.

Kukurica 5.45—5.55.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
16.60	16.00	15.40	14.60	14.00	13.20	12.00	09.60
			7½	8			
			7.30	5.80			

Otruby fajnové 3.80, grobovité 4.00.

3. **Strovy.** Veľká biela fyzula 6.75. — Malá 6.75. Hrach 08.50. — Pšeno 11.75—9.50. Konopné semä 10.50—11.00.

4. **Semä na sejbu.** Červená datelina 42—45 zl. Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 46—52 zl. — Baltacim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladník 11.50—.

5. **Hyd a vajca.** Kura 60 kr. — Sliedka 70 kr. — Kapán 1 zl. — Morka 0.00. — Krmená hus 2.60. — Kačka 1.20 zl. — Krmená kačka 2.90. — Vajca 7—8 kusov 20 kr., 46—47 kusov 1 zl.

6. **Svine.** Prasce 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—57 kr.

7. **Telce.** Živé 34—36 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kr. kilogram.

8. **Masť a slanina.** Sviňská v sudoch 58—69 zl. — Bielotabuľová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 60—67 zl.

9. **Remeň funtový** od 14—18 kl. terey 142—144.

10. **Kraviny** vrázkované 5—6 kilové 170—175.

11. **Tefaciny** barnavé 10—13 kl. 390—420.

12. **Potrava.** Seno. Lúčne seno 2.00—3.00 kr. — Slama. Na postielanie 1.40 kr. — Žup 1.90 kr.

Mosadzný štátny medail
1889 v Päťich Kostoloch.

Založeno

Strieborný medail
1891. v Temešvári.

Mosadzný medail za
umenie 1891. Triest.

1879.

Mosadzný medail
1896. v Budapešti.

Albin Jiratkó

sochar a staviteľ oltárov
v Päťich Kostoloch, Perczel u. 25.

Odporúča sa k vyhoveniu všetkých

kostolných umeleckých diel z dreva,
kameňa a gypsu atď. atď.

Robí oltáre, kazateľne, spovednice, modliace stolce, kostolné lavice, krstedelnice atď. vo všetkých štyloch jednoducho a umelecký.

Hocaké sochy svätých

robí z dreva, kameňa a massy.

Obnovuje

a dl'a žiadosti opravuje.

TLAČIAREN

SVÄTEHO GERHARDA

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačí týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveľob. knazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

NEMOCNÝM L'UĎOM POTECHA A POMOC

ktorí na stužkovú hlístu a na žalúdok trpia.

Stužková hlístu i s hlavou vyženie sa bez bolesti za šesť minút.

Ochranný znak.

Pravdivé dostať jedine v lekárni JOZEFA SCHNEIDER v Rešici, hlavná ulica 6. (Dolnie Uhorsko). Za rýchly a bezbolestný istý účinok rukujem. Neškodí, bárs nenie stužkovej hlísty. Vek udat' treba. Zákonne chráneno. Jedna škatula s doberkou 3 zl. 60 kr. Znaky stužkovej hlísty sú tieto: Bledosť tvári, mútny zrak, svetlé prstene okolo očí, chudnutie, nečistý jazyk, netúženie po jedle, človekovi zle prichádza, vracal by a závrat má, veľa šlajmu, vpuchnutie tela, žalúdok je kyslý, záha páli, grganie, pichanie a bolesť v črevách, klopanie srdca, neriadne koluje krv, u ženských hlavy bolenie, náchylnosť k zronenosti, žiadanie smrti, zunovanie živctá. — Ďalej dostať tu i všade v lekárňach Antonové tašky Schneiderové, ktoré sú ešte neprekabátené z ohľadu účinku. — Jedna škatula stojí 2 zl. 50 kr. Pri tuhej bolesti veľká škatula 4 zl.

Opravdivo dostať, jedine v lekárni JOZEFA SCHNIDERA v Rešici (Dolnie Uhorsko).

4-10

„JANUS“

vzájomná život poisťujúca spoločnosť
založená r. 1840

dľa najrozličnejších spôsobov

PRIJÍMA POISTENIE PROTI SMRTI A NEHODE ŽIVOTA.

Uznalé podmienky.

Poistenie v páde vojny bez náhradného poplatku.
Nenapaditeľne zaviazanie. Ľavné poplatky.

Ustav založený je na základe vzájomnosti, a tak ročitý chosťň prípadne poisteným členom.

Od jestrovania ústavu 57 rokov poistené bolo
104,500 osôb

**so základinou 265,000,000 a s
1,655,000 ročitým prípadkom.**

Členom a ich zákonitým potomkom vyplátilo sa
39,820,000 korún.

Pod spôsobom výhry nazpät sa vyplátilo
3,900,000 korún.

Z ručenostný fond vyše 24,700,000 korún.

Hlavný jednatel:

Štefan Zseitlik, Nová - Ves.

Vážna vec pre chorých na pl'úca.

Pariž. Bordeaux, Brussel 1897. čestný diplom, zlaté
medaille

4-10

borový výťah

Patra Kautena

Účinok je istý aj v tých najnebezpečnejších
pádoch. Veľa listov uznania od lekárov a vy-
soko postavených osob. Cena litra 25 zl., 1/2 litra
12 zl. 50 kr.; 1/4 litra 6 zl. 25 kr.

Opis zdarma. — Opravdivý len u dorabatel'a.

Lekáreň: **Jána Beckera,**

ku sv. Trojici v Billéde (torontálska stolica.)

Jediný domáci výrobok,

dostať ho

**Tausig J. Budapešť VII/4 Csömöri
u. 23/a 1. em. Fűredy L. Budapešť
VII/a4 Ovoda u. 24. sz.**

Domáci výrobok.

Domáci výrobok.

Chýrečný 1998. č. rajnovší popravený

10-30

Voltov križ.

Takým osobám, ktoré križ nenosia,

Voltová hviezda.

Defom a mladým ženám: *Voltové srdce.*

Voltový popravený križ miernym ale neprestajným magne-
tičným elektrizovaním lieči nasledovné nemoce:

Lámka, trhanie, slabosť, bezsnivosť, chladnosť nôh a rúk,
zronenosť, bládnicu, zádach, kŕče, otuhlosť, choroby kože a žalúdka,
histeria, hlavybolenie, kašeľ, zvonenie ucha, klopanie srdca, kolika
atď. atď.

Cena 1 zl. 80 kr.; čo poslali sa vopred. nákladné
trovy my zaokryjeme. Cena Voltovho srdca 1 zl 50
kr.; s doberkou o 20 kr. viac; stužka 20 kr.

Predavačom ľavnejšia cena.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
LEN VYDAVATEĽSTVO
„KRESŤANA“ PRIJÍMA.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický
cent stojí 6 zl. 50 kr.